

prima instanță: Judecătoria Cimișlia
Judecător: Z.Aramă
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: N.Budăi, V.Efros, I.Muruianu

DECIZIE

30 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Iuliana Oprea
Nina Vascan
Victor Burduh
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursurile declarate de Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și Ministerul Apărării al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea lui Gheorghe Balaban, persoane interesate Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate cu privire la constatarea faptului provocării traumei ca urmare a îndeplinirii serviciului militar,

împotriva deciziei din 16 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 28 noiembrie 2016

c o n s t a ț ă :

La 22 septembrie 2016 Balaban Gheorghe a depus cerere în procedură specială, persoane interesate Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate, privind constatarea faptului provocării traumei ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.

În motivarea cererii, petiționarul a invocat că în anul 1992 a participat la luptele pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova. La începutul lunii iulie 1992, fiind pe platoul de luptă, a fost rănit la cap în urma unei explozii și și-a pierdut cunoștința.

Pe câmpul de luptă de către asistenții medicali i-a fost acordat ajutorul medical, în cort, în condiții de luptă, fapt neînregistrat în fișele medicale sau extrasele medicale.

După provocarea leziunilor corporale în regiunea capului, fiind tratat pe câmpul de luptă, nu a putut obține o confirmare de la Ministerul Apărării al Republicii Moldova despre acest fapt, deoarece în caz de situații excepționale și tratament în timp de război nu se completa fișă medicală.

Balaban Gheorghe a indicat că prin Raportul de constatare medico - legală nr. 25 din 1 februarie 2016 s-a concluzionat că i-au fost depistate leziuni corporale sub formă de două cicatrice pe cap din dreapta, care sunt rezultatul cicatrizării unor plăgi, care au putut fi cauzate prin acțiunea traumatică a unor schije parvenite dintr-o explozie, posibil în timpul și circumstanțele indicate.

Petiționarul a precizat că după efectuarea expertizei s-a adresat Ministerului Apărării al Republicii Moldova întru confirmarea faptului provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, însă prin răspunsul din 3 iunie 2016, i-a fost comunicat că nu au fost identificate în arhive documente ce ar confirma traumatismul său.

Astfel, în opinia lui Balaban Gheorghe, prin răspunsul primit, rezultă că constituirea actului de provocare a leziunilor corporale în timpul acțiunilor de război este imposibilă și se poate efectua numai în baza hotărârii instanței de judecată.

În drept, petiționarul și-a întemeiat prezenta cerere în baza art. 279, 280, 281 alin. (1) și (2) lit.c) și 282-284 CPC, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 897 din 23 iulie 2003.

Balaban Gheorghe solicită, constatarea faptului provocării traumei, dânsul fiind născut la XXXX, domiciliat XXXX, ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.

Prin hotărârea din 28 noiembrie 2016 a Judecătorei Cimișlia s-a admis cererea depusă de Gheorghe Balaban și s-a constatat faptul provocării traumei lui Gheorghe Balaban, născut la XXXX, domiciliat XXXX, ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.

Prin decizia din 14 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile depuse de Ministerul Apărării al Republicii Moldova, Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și s-a casat integral hotărârea din 28 noiembrie 2016 a Judecătorei Cimișlia și s-a emis o încheiere prin care s-a scos de pe rol cererea depusă de Gheorghe Balaban cu privire la constatarea faptului provocării traumei ca urmare a îndeplinirii serviciului militar, indicându-se că la caz s-a stabilit existența unui litigiu de drept. Concomitent, s-a explicat lui Gheorghe Balaban că după înlăturarea circumstanțelor ce au dus la scoaterea cererii de pe rol, poate adresa instanței o nouă cerere conform dispozițiilor generale în instanța de drept comun.

Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 12 iulie 2017 a admis recursul declarat de către Balaban Gheorghe, a casat decizia din 14 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău și a restituit cauza la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. (f.d. 165-172, vol.I)

Rejudecând cauza, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 16 noiembrie 2017 a respins apelurile declarate de Ministerul Apărării al Republicii Moldova și

Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și a fost menținută hotărârea Judecătorei Cimișlia din 28 noiembrie 2016. (f.d. 208-217, vol.I)

La 1 martie 2018 Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate a declarat recurs împotriva deciziei din 16 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acestora, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de fond.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel este nefondată și pasibilă de a fi casată, reiterând motivele de fapt și de drept invocate în cererea de apel.

Suplimentar s-a relatat că de către Balaban Gheorghe nu s-a prezentat probe concludente, prin care s-ar confirma faptul că o astfel de explozie soldată cu traumatism, nu a avut loc. Or, în temeiul pct. 40 al Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003, Comisia medico-militară ține cont de documentele întocmite cel mult peste o lună din data producerii schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) militarului.

Respectiv, atât instanța de fond, cât și instanța de apel și-au motivat soluțiile reieșind din faptul existenței unui certificat (decizie) al medicului neurolog, care datează cu 22 septembrie 1992 (sau peste mai mult de 2 luni de la producerea presupusei traume) și confirmă starea de după traumă craniu-cerebrală, contuzie. Însă, instanțele de judecată nu acordă o apreciere dispozițiilor martorului, care a confirmat în ședința din 28 noiembrie 2016 faptul că a întocmit acest certificat/decizie medicală, exclusiv din spusele lui Balaban Gheorghe, în lipsa consultării unor documente medicale sau stare fizică a pacientului, fiind în concediul anual de odihnă, fapt confirmat de IMSP Spitalul Clinic raional Cimișlia, inclusiv fără a înregistra intimatul în Registrul de evidență a pacientului.

La fel, instanța de apel nu a luat în considerare că acest înscris denotă suspiciuni rezonabile privind autenticitatea, fapt invocat de Ministerul Apărării și CCEMM, în sensul că a fost scris pe o filă separată, care diferă de filele din cartela medicală, alipită ulterior în aceasta, cu aplicarea ștampilei medicale de tip nou, care la momentul aplicării 22 septembrie 1992, se presupune că nu a existat.

A menționat recurentul că, instanța de apel, a omis și faptul că la ședința din 31 ianuarie 2017, și respectiv din 7 februarie 2017, Balaban Gheorghe a fost obligat să prezinte cartela medicală în original, însă acesta a refuzat, fapt ce denotă că acesta s-a eschivat în sensul art. 118 CPC să prezinte mijloace de probă întru admiterea cererii lui.

Totodată a remarcat că Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă este responsabil de stabilirea circumstanțelor/cauzei dizabilității și perioada pentru care a fost determinată dizabilitatea, or, acesta nu a fost atras în proces și nu a participat la examinarea cauzei, fapt pentru care ar putea fi lezate drepturile și obligațiile acestuia prin hotărârea judecătorească.

La 1 martie 2018 Ministerul Apărării al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești, cu restituirea cauzei la rejudecare.

În susținerea recursului s-a invocat că au fost încălcate și aplicate în mod eronat normele de drept material, reiterând argumentele de fapt și de drept invocate în cererea de apel.

Ministerul Apărării a reiterat motivele de fapt și de drept invocate în cererea de recurs depusă de Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate.

Suplimentar a precizat că o unică probă pertinentă în baza căruia a fost intentat litigiul dat și care urma să primească o apreciere corespunzătoare de instanțele de judecată inferioare este decizia medicului neurolog din 22 septembrie 1992.

Mai mult, Balaban Gheorghe nu s-a aflat la evidență cu diagnoza „contuzie craniu-cerebrală”, care conform specificului tratamentului urma să fie diagnosticat periodic cu prescrierea unor măsuri curativ – profilactice.

Astfel, cu referire la cele indicate în Raportul de constatare medico-legală nr. 25 din 1 februarie 2016, menționează că nu sunt concludente concluziile care ar indica asupra provenienței cicatricilor în regiunea feței lui Balaban Gheorghe, expertul judiciar nu poate acorda, inclusiv nu poate indica că intimatul (petiționarul) a contractat careva contuzie sau traumă craniu – cerebrală.

Totodată, nici celelalte documente medicale anexate la materialele cauzei nu indică asupra faptului că intimatul a contractat contuzie sau traumă craniu-cerebrală.

Concomitent, nici în arhivele medico-militare ale Ministerului Apărării și MAI nu au fost identificate documente care ar confirma traumatismul craniu-cerebral suportat de petiționar.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

După cum rezultă din actele cauzei copia decizie instanței de apel din 16 noiembrie 2017, a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților, inclusiv și în adresa recurenților, Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și Ministerul Apărării al Republicii Moldova la 2 ianuarie 2018, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire nr. 738. (f.d. 218, vol.I)

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile la 1 martie 2018, în termen.

Prin referința din 26 aprilie 2018, Balaban Gheorghe a solicitat respingerea recursului și menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pe care le consideră legale și întemeiate.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 2 mai 2018, recursurile declarate de Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și Ministerul Apărării al Republicii Moldova au fost considerate admisibile.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în cauză, având ca obiect al litigiului constatarea faptului provocării traumei lui Gheorghe Balaban, născut la 5 septembrie 1956, domiciliat str. Ștefan cel Mare, nr. 24 ap.9, or. Cimișlia, ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia, soluție care a fost menținută și de instanța de apel.

În sprijinul opiniei enunțate instanțele au invocat prevederile art. 279, 280 din CPC, pct. 1, 2, 3, 40 ale Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003, reținând că în baza Raportului de constatare medico - legală nr.25 din 27 ianuarie 2016, intimatului-petiționar Balaban Gheorghe i-au fost depistate leziuni corporale sub formă de 2 cicatrice pe cap din dreapta, care sunt rezultatul cicatrizării unor plăgi, care au putut fi cauzate prin acțiunea traumatică a unor schije parvenite dintr-o explozie. (f.d.17).

Sub acest aspect, instanțele de judecată ierarhic inferioare au remarcat că potrivit datelor din livretul militar cu nr.3406030 eliberat pe numele intimatului-petiționar Balaban Gheorghe, se confirmă că ultimul a efectuat serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova (f.d.10), iar conform extraselor din fișa medicală a bolnavului Balaban Gheorghe, s-a demonstrat că ultimul s-a adresat medicului neurolog pentru primirea tratamentului, indicând consecințele primirii traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, potrivit înscrierii în fișa medicală din 22 septembrie 1992, intimatului-petiționar Balaban Gheorghe, fiind constatată starea după TCC, contuzie (f.d.18-22).

Mai mult, instanțele de judecată au relatat că fiind tratat pe câmpul de luptă, a fost în imposibilitate de a obține o confirmare de la Ministerul Apărării despre faptul că în urma exploziei a fost rănit la cap, iar asistenții medicali i-au acordat primul ajutor medical și ultimii nu au înregistrat în fișele medicale sau extrasele medicale provocarea leziunilor corporale în regiunea capului, deoarece pe timpurile situațiilor excepționale și tratament pe timp de război nu se țineau fișe medicale.

La fel, instanțele ierarhic inferioare au ajuns la concluzia temeiniciei pretențiilor aceasta deoarece în timpul și circumstanțele menționate, după petrecerea expertizei, Balaban Gheorghe s-a adresat Ministerului Apărării pentru a fi confirmat faptul provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, însă ultimul prin răspunsul formulat l-a informat că constituirea actului de provocare a leziunilor corporale în timpul acțiunilor de război este imposibilă și se poate efectua numai în baza hotărârii instanței de judecată.

Astfel, reieșind din faptul că s-a constatat provocarea traumei lui Balaban Gheorghe ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, în mod distinct, prin refuzul nejustificat al Ministerul Apărării al Republicii Moldova și

Comisiei centrale de expertiză medico-militară a Forțelor Armate, a fost anihilată posibilitatea extrajudiciară a petiționarului de a obține satisfacție și de a beneficia de înlesnirile legale în calitate de participant la conflictul armat.

Finalmente, având în susținere prevederile art. 118 și 121 CPC, instanța de apel a menționat că apelanții nu au prezentat probe în susținerea opozițiilor la acțiune și prin urmare afirmațiile aduse în susținerea cererilor de apel sunt lipsite de suport juridic.

Instanța de recurs constată, însă, că fiind, la soluționarea pricinii, stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanțelor de judecată și soluția dată în sensul admiterii acțiunii sunt incorecte, fapt ce rezultă din interpretarea greșită a prevederilor, în coroborare cu materialul probator prezentat de părți.

Astfel, materialele cauzei denotă că Balaban Gheorghe a participat la luptele pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova, la începutul lunii iulie 1992.

Aici se va remarca că potrivit legitimației nr. 29913 din 6 septembrie 2006, Balaban Gheorghe este titularul legitimației de participare la lupte și are dreptul de înlesniri și privilegiile prevăzute de legislația Republicii Moldova. (f.d. 11, vol.I)

Tot actele cauzei atestă că prin Raportul de constatare medico-legală nr. 25 din 27 ianuarie 2016 s-a constatat că lui Balaban Gheorghe i-au fost depistate leziuni corporale sub formă de 2 cicatrice pe cap din dreapta, care sunt rezultatul cicatrizării unor plăgi, care au putut fi cauzate prin acțiunea traumatică a unor schije parvenite dintr-o explozie. (f.d. 17, vol.I)

Iar prin livretul militar nr. 3406030 eliberat pe numele lui Balaban Gheorghe se confirmă că ultimul a efectuat serviciul militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova. (f.d. 10, Vol.I)

La fel, din fișele medicale ale lui Balaban Gheorghe rezultă că ultimul s-a adresat medicului neurolog pentru primirea tratamentului, indicând consecințele primirii traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, iar potrivit înscrierii în fișa medicală din 22 septembrie 1992, i-a fost constatată starea după TCC, contuzie. (f.d. 18-22)

Este cert și faptul că Balaban Gheorghe s-a adresat cu cerere Ministerului Apărării al Republicii Moldova întru confirmarea faptului provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, însă prin răspunsul Ministerului Apărării nr. 298 din 3 iunie 2016, i-a fost comunicat că nu au fost identificate în arhive documente ce ar confirma traumatismul cranio-cerebral suportat, iar Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate nu poate adopta decizia respectivă. (f.d. 24, vol.I)

Înaintând Balaban Gheorghe cerere în procedură specială, persoane interesate Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate, a solicitat în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară a Forțelor Armate, constatarea faptului provocării traumei ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) și 121 ale CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Potrivit pct. 40 din Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară a Forțelor Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003, contuziile sau maladiile se confirmă numai prin documente militare sau medico-militare autentice, precum și prin adevărurile arhivelor eliberate în baza înscrierilor în fișele medicale, certificatele medicale, filele de decorare, referințele de serviciu, de luptă, atestări etc. În acest caz, depozițiile martorilor nu pot servi ca temei pentru stabilirea legăturii cauzale a schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) sau maladii cu îndeplinirea obligațiilor serviciului militar.

Conform stipulărilor pct. 32 subpct. 3) din același Regulament, decizia Comisiei medico-militare privind legătura cauzală a schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) cu îndeplinirea obligațiilor serviciului militar se adoptă în baza certificatului eliberat de comandamentul unității (instituției) militare despre circumstanțele schilodirii (rănirii, traumei, contuziei), care se întocmește după cercetarea administrativă a traumei și se păstrează în fișa medicală.

În lipsa certificatului despre circumstanțele schilodirii (rănirii, traumei, contuziei), la adoptarea deciziei în privința legăturii cauzale a schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) cu îndeplinirea obligațiilor serviciului militar CMM se poate baza pe următoarele documente autentice: extrasul din registrul de evidență a bolnavilor în ambulatoriul la care bolnavul a solicitat pentru prima oară asistență medicală, fișa de evidență a traumei, materialele cercetării administrative, anchetei prealabile sau procesului penal, atestării, adevărurile instituției curative (curativ-profilactice) civile, fișa medicală din staționar sau extrasul din aceasta, certificatul-decizie, înscrierea medicului unității militare sau a medicului instituției curativ-profilactice militare în cartela medicală a militarului, adevărurile de arhivă privind cauzele și circumstanțele în care s-a produs trauma. În atare caz CMM ține cont de documentele întocmite cel mult peste o lună din data producerii schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) militarului.

Din conținutul normelor menționate este de înțeles că pentru a constata faptul provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, sunt necesare a fi prezente probe concludente, prin care s-ar demonstra că o astfel de explozie soldată cu traumatism a avut loc.

Raportând elementele enunțate la circumstanțele prezentului litigiu, materialul probator administrat, instanța de recurs consideră că soluția instanței de fond,

menținută de instanța de apel este incorectă și există o discrepanță între depozițiile lui Balaban Gheorghe.

În această ordine de idei, se constată că instanțele ierarhic inferioare stabilind existența unui certificat (decizie) a medicului neurolog, Dvorniciuc D., datat cu 22 septembrie 1992, cu peste mai mult de 2 luni de la producerea presupusei traume care confirmă starea de după traumă craneo-cerebrală, contuzie, nu au luat în considerare că Balaban Gheorghe nu a fost inclus în Registrul de evidență a bolnavilor în ambulatoriul la care bolnavul a solicitat pentru prima oară asistență medicală, precum și nu a prezentat certificatul eliberat de comandamentul unității (instituției) militare despre circumstanțele schilodirii (rănirii, traumei, contuziei), care se întocmește după cercetarea administrativă a traumei și se păstrează în fișa medicală, fișa de evidență a traumei, materialele cercetării administrative, anchetei prealabile sau procesului penal, atestării, adeverința instituției curative (curativ-profilactice) civile, fișa medicală din staționar sau extrasul din aceasta, certificatul-decizie, înscrierea medicului unității militare sau a medicului instituției curativ-profilactice militare în cartela medicală a militarului, adeverința de arhivă privind cauzele și circumstanțele în care s-a produs trauma.

Și aceasta în condițiile în care contuziile sau maladiile se confirmă numai prin documente militare sau medico-militare autentice, precum și prin adeverințele arhivelor eliberate în baza înscrierilor în fișele medicale, certificatele medicale, filele de decorare, referințele de serviciu, de luptă, atestări etc. În acest caz, depozițiile martorilor nu pot servi ca temei pentru stabilirea legăturii cauzale a schilodirii (rănirii, traumei, contuziei) sau maladii cu îndeplinirea obligațiilor serviciului militar.

În acest context, se va remarca că prin răspunsul Ministerului Apărării nr. 298 din 3 iunie 2016, s-a menționat că nu au fost identificate în arhive documente ce ar confirma traumatismul cranio-cerebral suportat de Balaban Gheorghe, iar Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate nu poate adopta decizia respectivă, în lipsa de acte confirmative în sensul Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară a Forțelor Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003. (f.d. 24, vol.I)

Pe de altă parte, Balaban Gheorghe nu a prezentat probe, ce ar confirma că o astfel de explozie soldată de traumatism a avut loc, mai mult că, nu a prezentat în ședința instanțelor de judecată cartela medicală în original, cu toate că a fost obligat să o prezinte.

La acest segment, instanța de recurs evidențiază că verificând cronologia adresărilor la medicul neurolog, inclusiv și la alți specialiști, conform înscrierii din cartela medicală din 18 iulie 1994 și 2 noiembrie 1994, Balaban Gheorghe a suferit de boli ale coloanei vertebrale și infecții respiratorii acute (f.d. 55-62, vol.I), însă ultimul nu s-a aflat la evidența medicală cu sindromul „contuzie craneo-cerebrală”, care conform specificului tratamentului urma să fie diagnosticat periodic cu prescrierea unor măsuri curativ-profilactice.

Totodată, se va nota că din Raportul de constatare medico-legală nr. 25 din 27 ianuarie 2016 reiese că Balaban Gheorghe a fost dus pe câmpul de luptă și tratat în subsol timp de 2-3 zile până a reveni la poziție de luptă, însă reieșind din

tratamentul unei asemenea traume, procesul curativ derulează cu internarea obligatorie a pacientului într-o instituție medicală, cu administrarea unor preparate/medicamente specifice.

De asemenea, se identifică din acest raport că lui Balaban Gheorghe i-au fost depistate leziuni corporale sub formă de 2 cicatrice pe cap din dreapta, care sunt rezultatul cicatrizării unor plăgi și care au putut fi cauzate prin acțiunea traumatică a unor schije parvenite dintr-o explozie, însă concluzii plauzibile care ar indica asupra provenienței cicatricilor, expertul judiciar nu a acordat, inclusiv nu a putut indica că Balaban Gheorghe a contractat o contuzie sau traumă craneo-cerebrală, ținând cont și din lipsa informației din arhiva Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne și CCEMM. (f.d. 17, vol.I)

Or, Balaban Gheorghe în vederea constatării faptului provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, urma să confirme contuzia și maladiile numai prin documente militare sau medico-militare autentice, precum și prin adeverințele arhivelor eliberate în baza înscrierilor în fișele medicale, certificatele medicale, filele de decorare, referințele de serviciu, de luptă, atestări etc, iar decizia Comisiei medico-militare privind legătura cauzală a traumei – contuziei cu îndeplinirea obligațiilor serviciului militar se adoptă în baza certificatului eliberat de comandamentul unității (instituției) militare despre circumstanțele schilodirii (rănirii, traumei, contuziei), care se întocmește după cercetarea administrativă a traumei și se păstrează în fișa medicală, iar la caz, acestea la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, având în vedere cele precizate, în coroborare cu prevederile Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară a Forțelor Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003, citate anterior, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție atestă netemeinicia pretenției intimatului cu privire la constatarea faptului provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar și impune respingerea acestora ca fiind neîntemeiată.

În același timp, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă și faptul că abia după 23 de ani de la presupusa explozie, precum și de la cicatricile lui Balaban Gheorghe, proveniența cărora este incertă, primul document medical, și anume, Raportul de constatare medico-legală nr. 25 apare abia la 27 ianuarie 2016. Or, Balaban Gheorghe urma să întreprindă măsuri de efectuare a expertizei și constatare a traumei, în perioada anului 1992, precum și să fie inclus în Registrul corespunzător al instituției medicale respective.

Față de cele expuse, se resping argumentele recurenților precum că Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă fiind responsabil de stabilirea circumstanțelor/cauzei dizabilității și perioada pentru care a fost determinată dizabilitatea, nu a fost atras în proces și nu a participat la examinarea cauzei, fapt pentru care ar putea fi lezate drepturile și obligațiile acestuia prin hotărârea judecătorească, or, respectiva cauză se examinează în procedură specială și se solicită constatarea faptului, ceia ce ține exclusiv de Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și Ministerul Apărării al Republicii Moldova.

Mai mult, instanța de recurs consideră oportun de a menționa dispozițiile art. 281, 282 alin. (1) și 284 CPC, care stipulează că instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau patrimoniale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor. Instanța judecă pricinile în care i se cere să constate: a) raporturile de rudenie; b) întreținerea persoanei; c) înregistrarea nașterii, adopției, căsătoriei, divorțului și decesului; d) recunoașterea paternității; e) decesul la o anumită dată și în anumite împrejurări; f) acceptarea unei succesiuni și locul ei de deschidere; g) producerea unui accident; h) posesiunea, folosința și dispoziția unui bun imobil în drept de proprietate; i) apartenența documentelor constatatoare de drepturi (cu excepția documentelor militare, buletinului de identitate, pașaportului și a certificatelor eliberate de organele de stare civilă) la o persoană al cărei nume indicat în document nu coincide cu numele din certificatul de naștere, buletinul de identitate sau din pașaport; j) concubinajul, în cazurile stabilite de lege; k) faptul represiunii politice; l) detențiunea în lagărele de concentrare (ghetouri); m) răspândirea informației care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională dacă autorul informației nu este cunoscut; n) alte fapte cu valoare juridică.

Instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care: a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului; b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită; c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

În cererea de constatare a faptului cu valoare juridică se indică: a) faptul a cărui constatare se solicită și scopul solicitării; b) cauza imposibilității de a obține documentele cuvenite sau de a reconstitui cele pierdute; c) probele care confirmă faptul și care adevăresc imposibilitatea obținerii documentelor necesare sau reconstituirii pe cale extrajudiciară a documentelor pierdute. Probele care confirmă circumstanțele expuse de petiționar se anexează la cerere.

Sintetizând la caz normele enunțate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție accentuează că cererea înaintată de Balaban Gheorghe cu privire la constatarea faptului provocării traumei în urma îndeplinirii serviciului militar, nu cade sub incidența art. 281 și 282 CPC, or, ultimul nu a fost lipsit de dreptul de a se adresa Comisiei centrale de expertiză medico-militară a Forțelor Armate cu o cerere privind constatarea acestui fapt, organ abilitat în acest sens.

În sprijinul poziției exprimate, urmează de specificat că constatarea faptului care are valoare juridică se efectuează în condiția în care petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită, or, la materialele cauzei nu se regăsește o cerere a lui Balaban Gheorghe și un răspuns a Comisiei centrale de expertiză medico-militară a Forțelor Armate, în acest sens, ba mai mult, Balaban Gheorghe nu a indicat în cerere scopul solicitării constatării faptului ce are valoare juridică; cauza imposibilității de a obține documentele cuvenite sau de a reconstitui cele pierdute; probele care confirmă faptul și care adevăresc imposibilitatea obținerii

documentelor necesare sau reconstituirii pe cale extrajudiciară a documentelor pierdute.

În rezultat, cele relatate în ansamblu atestă temeinicia recursurilor declarate de Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și Ministerul Apărării al Republicii Moldova și indică la nejustificarea hotărârilor de judecată a instanțelor ierarhic inferioare, fapt ce impune casarea acestora.

Având în vedere că circumstanțele cauzei au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, nefiind necesară verificarea suplimentară a căror-va dovezi, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a emite o nouă hotărâre, prin care a respinge acțiunea lui Sommer Anatolii împotriva Nataliei Sommer cu privire la stabilirea modului de folosință a bunului imobil și deschiderea conturilor personale.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate și Ministerul Apărării al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 și hotărârea Judecătoriei Cimișlia din 28 noiembrie 2016, în cauza civilă la cererea lui Gheorghe Balaban, persoane interesate Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate cu privire la constatarea faptului provocării traumei ca urmare a îndeplinirii serviciului militar și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se respinge acțiunea la cererea lui Gheorghe Balaban, persoane interesate Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Comisia centrală de expertiză medico-militară a Forțelor Armate cu privire la constatarea faptului provocării traumei ca urmare a îndeplinirii serviciului militar.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Iuliana Oprea

Nina Vascan

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva